ISSN 1452-5879

ТОП НОВОСТИ

Информативне новине Новосадске топлане
Број 18 /октобар 2013.

Интервју: Аурора Ротариу-Плањанин, председница Надзорног одбора ЈКП „Новосадска топлана“

ОДГОВОРНОСТ ИСПРЕД ОВЛАШЋЕЊА

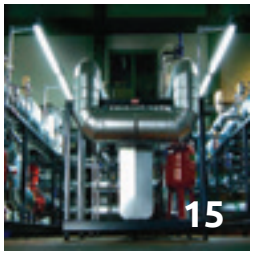

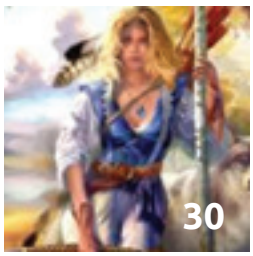

САДРЖАЈ:

3 Одговорност испред овлашћења

6 Врело радно лето

10 Очекујемо топлу зиму са Топланом

14 Запослени и пословодство усагласили колективни уговор

15 Немачка искуства - савремени погони уз минималан број запослених

18 Хероји су свуда око нас

20 Синтеза домаћих и светских система сертификације зграда – корак у сигурнију будућност

23 Заједнички циљ је уштеда

26 За добру комуникацију с потрошачима - добар контакт и сталоженост

28 Висока цена сопствене ефикасности

30 „Великим људима не треба ништа више од свога имена!”

Оснивач и издавач:
ЈКП „Новосадска топлана”
Владимира Николића 1, Нови Сад

Директор
Александар Прибић

Главни и одговорни уредник
Славољуб Арсенијевић

Заменик главног и одговорног уредника
Виолета Петровић-Тасић

Лектура и коректура
Виолета Петровић-Тасић

Телефони
Централа: 021/4881-101
Сектор за односе с јавношћу: 021/4881-291
E-mail: toplana@nstoplana.rs

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
658 (497.113) (085.3)
ТОП новости : информативне новине Новосадске топлане
/ уредник Славољуб Арсенијевић. - 2006. бр. 1 (јул) -
. - Нови Сад : ЈКП Новосадска топлана, 2006-. - 30 cm

Тромесечно
ISSN 1452-5879

COBISS.SR-ID 214548999

ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ
НОВОСАДСКА ТОПЛАНА

Аутори текстова: Соња Продановић-Месарош, Славољуб Арсенијевић, Јелена Вујин, Дијана Плицина, Весна Отић и Виолета Петровић-Тасић

ОДГОВОРНОСТ ИСПРЕД ОВЛАШЋЕЊА

Нова председница Надзорног одбора Аурора Ротариу-Плањанин је магистар економских наука. Економски факултет завршила је у Суботици, специјализацију у Будимпешти, а магистрирала у Београду. Стручно се усавршавала из области лидерства, тимског рада, комуникација, управљања људским ресурсима. Чланица је Савеза научних стваралаца Војводине и Женске владе која промовише стручни потенцијал жена у Србији. Објавила је већи број научно-стручних радова из области финансија и нафтногасне области у стручним часописима и зборницима радова.

Интервју: Аурора Ротариу-Плањанин, председница Надзорног одбора ЈКП „Новосадска топлана”

Аурора Ротариу-Плањанин је од 1976. до 2005. године радила у Нафтној индустрији Србије, где је више од две деценије обављала руководеће послове из области финансија. Када је 2005. године формирано ЈП „Србијагас”, прелази у ово предузеће где и данас ради на послу координаторке за пословно извештавање – организациона јединица Директоријум.

Сагледати у неколико реченица шта је све урадила у својој богатој каријери Аурора Ротариу-Плањанин је заиста тешко. У овој години стављена је пред још један изазов и у тренутку када су укинути управни одбори и надзорни одбори добили веће ингеренције у јавним предузећима, изабрана је за председавајућу Надзорног одбора ЈКП „Новосадска топлана”. На почетку разговора за Топ новости каже:

„Проширена су овлашћења надзорних одбора и пред њихове чланове постављене су далеко веће одговорности. За мене је јако битно што је по први пут одговорност стављена пред овлашћења. Сада је надзорни одбор тај који утврђује пословну стратегију и пословне циљеве предузећа и стара се о њиховој реализацији. То је изузетно битно за свако предузеће. Да не кажем да је у надлежности да доноси дугорочни, средњорочни и годишњи план и да се стара о реализацији. Од успеха реализације планова зависи и успех рада надзорног одбора у целости. Чак уколико не дође до реализације и не оствари се договорени план, председник и чланови надзорног одбора могу бити разрешени и пре краја мандата. То је такође битна новина. У Закону о јавним предузећима постоји таксативно двадесет и два, па и више послова надзорног одбора. Ја не бих све набрајала него, издвајам оно што је најбитније. А ту је још и доношење статута, статусне промене, доношење одлука о улагању капитала, о располагању имовином итд. Значи, надзорни одбор је добио доста овлашћења која су врло, врло битна за пословање предузећа.”

Који је био Ваш главни мотив да прихватите функцију председнице Надзорног одбора ЈКП „Новосадска топлана”?

Када сам прихватила ову функцију, нисам уопште ни размишљала о неком мотиву у основи. За мене је то, пре свега, био један нови изазов с обзиром на то да сам се са сличним пословима и функцијама сусретала и раније. Била сам члан и управних и надзорних одбора, од разноразних институција, од јавних и других предузећа, и то на различитим нивоима, од локалног до републичког нивоа. А управо тај изазов ми даје мотив да своје знање, умеће, па и стручно оспособљавање и усавршавање и целокупну досадашњу праксу искористим у нечему конкретном, а то значи да покушам да дам све од себе да помогнем Новосадској топлани.

Шта Ви, као стручњак у области финансија, мислите да ли Топлана, која је као и друга градска предузећа у великим дуговима, може ускоро да почне да послује без тих оптерећења и да ли је предузећима потребна помоћ Града и државе за то?

Увек сам била оптимиста, па сам то и овога пута. Мислим да не само Топлана, него и друга јавна предузећа могу да се извуку из тешке ситуације у којој се налазе. Али не брзо и не у кратком периоду. Мислим такође и да је помоћ коју спомињете за сада потребна. Топлана не може сама да се избори са проблемима, насталим дуговањима и свим што је наследила. Она још увек не може без помоћи Града, Републике. Топлана може да се извуче из ове ситуације у којој је сада и постане профитабилна, али, по мојој процени, потребно је да прођу бар три, четири године.

Жене су све чешће на важним позицијама. Какав је данас положај жене у пословном свету у Србији?

Положај жене у Србији није сјајан. Не кажем да нисам задовољна својим положајем, али уопште положајем жена у Србији нисам задовољна. Међутим, није то тако само у Србији, него је такав тренд и у свету. Жене, иако су понекад и образованије и способније и предузимљивије и у сваком погледу боље од мушкараца, теже ће доћи до неког радног места. На крају крајева, и статистички подаци говоре у прилог овој тврдњи, тако да ни она „формула” по којој се захтева да тридесет посто жена мора да буде на руководећим местима у политици, привреди и уопште свугде, у стварности није заступљена. Дакле, ни тај минимум није задовољен у Србији. Друга ствар,

ЕКОНОМИЈА И КЊИЖЕВНОСТ

Поред тога што је успешна у економији, још од младости пише и објављује поезију и успешна је и књижевница. Прву збирку песама под називом „Дедин коњ” објавила је 1982. године, а након тога и збирке – „Сами са собом”, Сенка корака”, „Сумрак свитања” и двојезичну антологију „Сеча дрвета”. Објављивала је у часописима за литературу и културу, у антологијама и превођена је на више језика. Члан је Друштва књижевника Војводине и Србије, Друштва за румунски језик и Заједнице Румуна Србије. Добитница је и многобројних награда.

евидентно је да је жена мање плаћена од мушкарца који обавља исти посао, у просеку бар за двадесет одсто. И да не набрајам даље. Уопште жени је јако, јако тешко да дође до неког важнијег положаја. Она треба пуно више од мушкарца да уложи себе да би се доказала. Ево конкретан пример. У надзорним одборима у Новом Саду свега су две жене председнице таквог „тела”. Поред Топлане, ту је ЈКП „Пут”. То је слика која поткрепљује ово о чему говорим. Ја јесам задовољна собом и оним шта сам постигла, али сви ови проблеми о којима сам причала су пратили и мене кроз каријеру.

И у књижевности сте успешни као и у економији. Да ли време и љубав за ове две потпуно различите професије делите једнако или не? И како успевате да ускладите обавезе?

Ја јако пуно радим. Заправо, не радим само док спавам (смех). Далеко више времена посвећујем послу економисткиње. Свакодневно сам у тој материји, јер је то посао од кога живим, тако да му се и посвећујем више и одузима ми више времена од књижевности. Књижевност доживљавам као релаксацију. Писање ми пуно помаже да бих постигла емотивну складност и растерећење од овог посла који је прилично стресан, одговоран и захтева да се стално усавршавам и испратим све промене и новине из струке. До скора сам писала и научно-стручне радове, а сада за то имам мање времена. Како успевам да ускладим обавезе? Можда звучи мало парадоксално, али ја сваки свој дан испланирам. Добром организацијом и, наравно, уз помоћ породице успевам да постигнем све.

Иако Вам је књижевност „релаксација”, постоје потврде за тај рад. Колико Вам значе награде које сте добили и то што сте уврштени у школску лектиру?

Имам доста награда, али само су ми три јако драге. Драга ми је награда Уједињених нација из 1980. године коју сам добила на конкурсу. Затим прву награду на Југословенским сусретима стваралаца 1988. године у Ваљеву и прву награду на Фестивалу културно-уметничког стваралаштва радника Југославије, коју сам добила 1983. године у садашњој Косовској Митровици. Зашто спомињем ове награде као најдраже награде добијене у бившој Југославији? Зато што је тада била већа конкуренција и за успех се требало изборити. Садашње награде су ми драге, али их не памтим. Можда зато што ми, једноставно, више награде не значе толико него ми је драже када видим да ме је неки књижевник или аутор уврстио у неку антологију, ако ме неко објављује негде у иностранству, ако ме зову на књижевне вечери, ако траже да пишем за књижевне часописе... Данас ми то пуно више значи.

А то што сам уврштена у школску лектиру, не значи ми пуно, јер ми је драже кад ме неки ученик или студент препозна на разноразним скуповима, кад чујем да неко тражи моју књигу или тражи да се упозна са мном. То ми заиста прија.

Да се вратимо Топлани, где је видите на крају свог мандата?

За неке три, четири године Топлану видим у друштву успешних предузећа и као предузеће које неће морати тражити било какву помоћ Града или од било кога другог. Гледајући и анализирајући финансијске извештаје види се да се Топлана презадужила у претходном периоду, али све то може да се доведе у ред. Искрено мислим тако. Осим тога, ја сам се пријатно изненадила када сам погледала квалификациону структуру запослених. Топлана има заиста квалитетне кадрове. Поред тога има много људи са богатим радним искуством. Уколико Топлана такав капацитет који поседује у људским ресурсима буде максимално искористила, онда има шансу. А ја у ту шансу верујем.

Разговор водила Соња Продановић-Месарош

Реконструкције вреловода између две грејне сезоне

ВРЕЛО РАДНО ЛЕТО

Радови на реконструкцији вреловода били су овог лета уочљиви на више места у граду. Око четири и по километра дотрајалих цеви замењено је новим предизолованим цевима којима се постиже већа енергетска ефикасност и смањење губитака топлотне енергије

Реконструкције вреловода између две грејне сезоне

С циљем побољшања квалитета испоруке топлотне енергије и ове године је Сектор за развој, енергетско планирање и инвестиције, у договору са Сектором за производњу и дистрибуцију топлотне енергије, урадио више реконструкција вреловодне мреже. У периоду између две грејне сезоне, обновљено је око 4,5 километара вреловода на више локација. Просечна старост мреже на локацијама где су рађене реконструкције је око тридесет година, тако да Новосађани који живе на овим локацијама могу да очекују сигурно побољшање испоруке топлотне енергије. Старе и дотрајале цеви замењене су новим предизолованим цевима којима се постиже већа енергетска ефикасност и смањење губитака топлотне енергије, а самим тим стабилнија и квалитетнија испорука топлотне енергије за грејање.

Највећа и најзначајнија инвестиција Новосадске топлане је била реконструкција вреловода на Булевару ослобођења. Радови су почели у јуну, завршени у августу, а извођач радова је био конзорцијум „Енерготехника – Јужна Бачка". Замена вреловодних цеви се радила проходним каналом испод управне зграде Електровојводине и прелаза на Булевару ослобођења тако да током радова није било затварања коловоза и заустављања саобраћаја на овом делу булевара, где је иначе велика фреквенција саобраћаја, што је било врло битно за функционисање саобраћаја у граду.

Реконструкције вреловода између две грејне сезоне

Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић је обилазећи радове на овој реконструкцији, у јулу месецу, заједно са директором Новосадске топлане Александром Прибићем истакао следеће: „Цеви које Топлана мења на овој локацији старе су преко 30 година и у претходним грејним сезонама на овој локацији забележен је велики број хаварија. А оно што је за мене као градоначелника веома битно јесте да ћемо након ове реконструкције имати стабилније и квалитетније снабдевање топлотном енергијом за грејање у овом делу града. Вредност инвестиције је око 92.000.000 динара. Од тога из градског буџета је издвојено око 75.000.000 динара, док је остатак обезбеђен из сопствених средстава Новосадске топлане. Морам још да кажем да је у ових десет месеци, колико сам градоначелник, Новосадска топлана постала једно, да тако дефинишем, од најпристојнијих јавних комуналних предузећа. Ћуте, раде, не изазивају скандале и због тога имају и озбиљну подршку Града Новог Сада. Град ће увек подржавати јавна комунална предузећа, а посебно оне који се труде и раде и показују резултате."

Директор Новосадске топлане Александар Прибић је додао да су приоритет у пословању Топлане задовољни корисници и да су радови на Булевару ослобођења од виталног значаја за рад погона Топлане „Југ" и њене техничке везе са Градском разделном станицом, односно Термоелектраном-топланом, као и за снабдевање топлотном енергијом Лимана 1 и 2, те Спенса и његове околине.

Поред тога овога лета рађена је и реконструкција 650 метара магистралног вреловода у Балзаковој улици, од Булевара цара Лазара до Улице 1.300 каплара и реконструкција 1.360 метара вреловода у блоку улица Васе Стајића, Павла Симића и Сутјеске. Такође су рађене и реконструкције на локацијама: Улица Облачића Рада (165 м), Подгоричка улица (470 м), део Булевара Јаше Томића од раскрснице са Булеваром ослобођења до огранка за Аутобуску станицу испред хотела „Нови Сад" (140 м), Улица Лазе Костића од броја 3 до броја 13 (120 м), блок Пушкинове улице и Булевара цара Лазара (668 м), Улица Јована Ђорђевића, од броја 9 до Илије Вучетића, огранак за Бански пролаз

Реконструкције вреловода између две грејне сезоне

и Стевана Брановачког од броја 1 до броја 7 (250 м) и у Његошевој улици (400 м).

Урађено је и измештање вреловода ДН 300 на углу Булевара цара Лазара и Фрушкогорске улице (50 м) и изградња вреловода на Булевру Европе код Улице Новака Радоњића.

Период између две грејне сезоне искориштен је и за прикључење нових потрошача. На вреловодну мрежу Новосадске топлане прикључене су зграде у улицама: Текелијина 20, Коперникова 15, Футошка 20, Војводе Шупљикца 3, Бранка Бајића 90, Топлице Милана 17, Данила Киша 33, Светојованска 10, Др Светислава Касапиновића 4а-6, Петра Кочића 7, Толстојева 3, 49 и 58, Вардарска 1а, Мише Димитријевића 34, Ласла Гала 21, Стевана Дороњског 6-8, Јанка Чмелика 3, Булевар цара Лазара 122-126, Вардарска 9-11 и Корнелија Станковића бб.

Новосадска топлана завршетком свих ових радова спремно дочекује нову грејну сезону са оправданим очекивањем да ће инвестиције допринети квалитетнијем снабдевању грађана топлотном енергијом.

ОЧЕКУЈЕМО ТОПЛУ ЗИМУ СА ТОПЛАНОМ

Већ по традицији, Дан Топлане окупља све запослене и бројне госте на пријатном дружењу. Уједно је то прилика за рекапитулацију како претходне грејне сезоне, тако и послова на реконструкцији система и тренутак да се свечано саопшти да је Топлана спремна за нову грејну сезону

Новосадска топлана обележила педесет и две године постојања

Радници Новосадске топлане су заједно са гостима, 25. септембра, у хотелу „Парк" прославили педесет и други рођендан Предузећа. На тај дан 1961. године, Топлана је основана и сваке године се обележава као Дан Топлане.

У име оснивача Новосадске топлане, Града Новог Сада, присутнима се обратио проф. др Синиша Севић, председник Скупштине града Новог Сада истичући да му је част и задовољство што може да подрави запослене једног од најважнијих и најсложенијих комуналних система данас у Новом Саду.

„Уверења сам да Новосадска топлана, заједно с Градом као оснивачем, има потенцијала да се избори са свим проблемима који прате њено пословање и да нас очекује педесет трећа топла зима са Топланом.

Честитам вам на истрајности, одговорности и високом нивоу професионалности у досадашњем раду и желим вам још пуно успешних грејних сезона", рекао је проф. др Синиша Севић.

Поздрављајући госте и запослене директор Новосадске топлане Александар Прибић се присетио да је, и када је дошао на место првог човека Предузећа, рекао да је највећи Топланин капитал квалитетан кадар.

„Прошло је од тада петнаест месеци и иза нас је један тежак период са доста изазова које смо прегурали заједнички. Иако смо у незавидној финансијској ситуацији, као уосталом и друга градска предузећа са наслеђеним дуговањима, и у сталној „борби" са дужницима, успели смо заједнички да се „изборимо" и прођемо један заиста тежак период. Када то кажем мислим на то да наши потрошачи нису ништа осетили у квалитету рада Топлане без обзира на тешку ситуацију у Предузећу. Претходна грејна сезона је једна од најуспешнијих са веома малим бројем хаварија, док смо у периоду реконструкција, који управо завршавамо, успели да остваримо планирано како би потрошачи у наредној грејној сезони имали још квалитетнију испоруку топлотне енергије. Све опет с циљем да Новосађани буду задовољни. Потрудили смо се, такође, и да све буде спремно за наредну грејну сезону и надам се да ће наши потрошачи бити још задовољнији.

Новосадска топлана обележила педесет и две године постојања

Увек сам био и остао оптимиста, па тако и сад мислим да ако и у наредном периоду уложимо заједно много труда, рада и стрпљења, Топлана може поново да стане на ноге и почне да послује позитивно као што је некада пре ово предузеће и пословало. Зато се надам да ћу на крају овог мандата моћи стати пред вас и рећи да су најтеже године иза нас и да смо успели у нашој „борби".

До тада вратићу се на почетак, и мог мандата и овог обраћања, и поновити још једном да је наш највећи улог у будућност – колектив Новосадске топлане који је до овог тренутка испунио планирано, а то је да комплетан систем већ у овом тренутку буде спреман за почетак нове грејне сезоне", рекао је директор Прибић честитајући колегама Дан Топлане.

Колектив Новосадске топлане чине стручни и искусни људи који годинама, а неки и деценијама, вредно и одговорно раде свој посао. Управо је Дан Предузећа увек и прилика да се Топлана посебно захвали радницима који су у колективу запослени десет, двадесет и тридесет година. Тако одани и вредни радници су стуб сваког успешног предузећа, а ове године је било једанаест јубилараца. Фрања Нађ је ове године обележио четрдесет година рада у Предузећу, Бошко Јеркић тридесет година, док су двадесет година чланови колеткива Топлане – Владимир Тешовић, Драган Томић, Мирко Пуштрић и Златко Киш.

Техничар у Сектору за производњу и дистрибуцију топлотне енергије Владимир Тешовић је у Топлани почео да ради када је имао само осамнаест година. Две деценије после, као јубилараца за Топ новости прича: „Када се осврнем иза себе, пред очима ми пролазе слике свих људи са којима сам сарађивао, сарађујем и надам се сарађиваћу и убудуће. Слике дружења, песме и свирке и заједничког труда и рада, као и слике свих радних места која сам променио у оквиру наше фирме – од физичког радника, преко мајстора и рада на рекламацијама, па до садашњег радног места.

Осим што се од тада променило седам директора, мењала се и структура организације, мењао се и систем даљинског грејања, структура топлотних извора и подстаничних просторија - подстаница и без обзира на све политичке и финансијске потешкоће које су нас пратиле, ЈКП „Новосадска топлана" је, по

мом мишљењу, било у кораку са временом и светом, а труди се да ту и остане пратећи напредак технологије и свега оног што би допринело развоју наше фирме, самим тим и нормалном снабдевању грађана топлотном енергијом."

Теодора Стојшић је такође радила на више радних места у протеклих десет година. Данас је она руководилац Одсека за односе с потрошачима. „Посебна част и привилегија је бити део колектива Новосадске топлане. Период до првог јубилеја прошао је брзо и лако. Учила сам од наших искусних стручњака који су ми несебично преносили своје знање. А колегијалност је најчешће једнака пријатељству", рекла нам је Теодора поводом јубилеја који је обележила ове године.

Десет година у Новосадској топлани осим Теодоре раде и Радомир Стевандић, Мирјана Аћимовић-Симин, Слободан Субић и Драган Стојановић.

Нова грејна сезона је пред запосленима у Топлани, а дружење поводом Дана Предузећа било је прави начин да се крене у остварење заједничког циља, још једне топле зиме за све кориснике наших услуга.

ЗАПОСЛЕНИ И ПОСЛОВОДСТВО УСАГЛАСИЛИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР

На обострано задовољство Синдикат и пословодство ЈКП „Новосадска топлана" су предлог новог колективног уговора усагласили и проследили Оснивачу у даљу процедуру

На основу закљученог *Посебног колективног уговора за јавна комунална и друга јавна предузећа Града Новог Сада* Оснивача и синдикалне организације јавних комуналних предузећа Града Новог Сада, у ЈКП „Новосадска топлана" приступило се изради и усаглашавању Колективног уговора за наше предузеће. Посао усаглашавања предлога Колективног уговора у нашем предузећу поверен је тимовима запослених и пословодства. У име Синдиката преговарао је тим у саставу: у својству председника Боро Самарџија и чланови: Верица Парошки, Алекса Гужвица и Теодора Стојшић, а ставове пословодства заступали су Решењем именовани: Андреј Шуњур, председник, Дејан Бадњаревић и Биљана Грабеж као чланови. Пошто се радило о заједничком интересу са циљем долажења до најповољнијих услова за раднике Новосадске топлане, а поштујући Закон о раду, на обострано задовољство посао усаглашавања ставова је протекао без икаквих проблема.

Комисије су планирани посао обавиле кроз рад на три састанка на којима су усагласили ставове и предложене промене у односу на претходни колективни уговор, а у складу са Законом о раду.

Усаглашен и уређен текст предлога Колективног уговора Јавног комуналног предузећа „Новосадска топлана" је у року и према процедури прослеђен оснивачу - Градском већу Града Новог Сада. Даља процедура налаже да Градско веће именује тим за преговарање, чији је задатак да предложени Колективни уговор преконтролишу и усагласе са важећим градским одлукама, те га проследе на закључивање. У том градском телу су председник Милан Ђурић, члан Градског већа Града Новог Сада, који је уједно и координатор свих активности, Зора Ђорђевић, начелник Градске управе за прописе и Мирјана Марковић, в. д. заменика начелника Градске управе за комуналне послове. За очекивати је да се ускоро заврши комплетан посао усаглашавања и да уследи потписивање новог колективног уговора ЈКП „Новосадска топлана".

НЕМАЧКА ИСКУСТВА - САВРЕМЕНИ ПОГОНИ УЗ МИНИМАЛАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ

Компанија „PEWO”, чији се један број подстаница налази у систему Новосадске топлане, организовала је кратку, али веома корисну стручну екскурзију на којој су били представници више топлана из Србије

С представницима још четири топлане из Србије, током три дана, упечатљиво је упознавање са савременим начином производње, дистрибуције и управљања мањим системима даљинског грејања, с погонима „PEWO” у којима се ради све од припрема до саме уградње топлотне подстанице са изолацијом комплетне арматуре и пумпи, као и са савременом фармом која је опремљена погоном за производњу биогаса од стајског ђубрива.

Повод за путовање је настојање фирме „PEWO”, која је отворила представништво у Београду, да се што боље позиционира на тржишту Србије, па смо у њиховој организацији ишли у посету, између осталог и погона „PEWO” Esterhaiden. Поред Новог Сада, посета Немачкој је организована и за представнике топлана из Краљева, Ваљева, Крагујевца и Београда. С фирмом „PEWO” смо имали сарадњу 2002. године, када је ЈКП „Новосадска топлана” уговорило уградњу око 200 компактних подстаница марке „PEWO”.

Посета фирми „PEWO”

Пут од Београда до Берлина није био напоран, јер смо часком авионом прелетели пола Европе. Како је лет каснио, није било времена за забаву и разоноду, већ смо одмах почели радно. Обишли смо један кварт града у западном делу Берлина. Тамо смо обишли једну малу котларницу с три котла, снаге 2x1MW и

1x1MW, одакле се топлотном енергијом за грејање и топлом потрошном водом снабдева више од 1.000 станова. Цео систем (топлотни извори и топлотне подстанице) налази се на „PEWO” скади, тако да се у сваком моменту даљински могу очитати сви битни параметри из било које подстанице. Такође, постављена су алармна стања, тако да у случају неке неправилности у раду топлотне подстанице до оператера који одржавају систем одмах стиже СМС и они одмах приступају уклањању недостатака. Оно што је веома интересантно, јесте да цео кварт и комплетан систем за грејање и ТПВ држи један власник, као и фирму која се бави одржавањем комплетног система. У том делу града није могуће купити стан, већ само изнајмити.

Организатор путовања био је Србин, рођен у Берлину, који се постарао да наша посета, иако кратка, има и забавни карактер. Он је обезбедио један мини обилазак Берлина комбијем, при чему нам је показао најзанимљивије делове града. Видели смо где ради канцеларка Немачке Ангела Меркел, затим **Bundestag** и остале знаменитости Берлина.

Одмах после тога смо наставили пут **Esterhaiden**-а, где нас је чекао власник фирме „PEWO”. Организовали су нам вечеру у ресторану на језеру, где смо се мало боље упознали и кроз неформални разговор размењивали искуства. С обзиром на побројане активности, путовање, стручни део, обилазак града, закључно с вечером и дружењем, одлазак до хотела, где смо коначно могли мало да одморимо, био је дуго очекивани крај првог дана с „пакленим темпом”.

Други дан почиње обиласком фирме „PEWO” у градићу **Esterhaiden**-у. Одржали су нам презентацију фирме с посебним освртом на успешност фирме и

проширење производње и са жељом да поново освоје тржиште у Србији. Након интересантне презентације, обишли смо производну линију и могли смо само да се уверимо у то што су нам и презентовали. У фирми се ради све, од припрема до саме уградње топлотне

Посета фирми „PEWO”

подстанице са изолацијом комплетне арматуре и пумпи. Показали су нам и нову халу у коју ће се преселити део производног програма.

Након преподневног упознавања с радом постројења и с презентацијама, поподне нас је чекао обилазак фарме крава. Ова фарма је интересантна због производње биогаса из балеге, где се касније из биогаса производи струја и топлотна енергија. Сву струју коју произведу из биогаса продају, а топлотну енергију за грејање и ТПВ продају ватрогасном дому и школи. Оно што је веома интересантно, јесте да су све штале комплетно аутоматизоване (чишћење штала, мужа крава, чување млека), а кровови штала са јужне стране комплетно прекривени сунчаним колекторима за производњу струје. Оно што нам је власник фарме неколико пута напоменуо, јесте да на 2.000 грла има четири запослена.

После обиласка фарме, пошли смо пут Дрездена. Делило нас је више од 200 километара до предивног града, али лако смо то поднели с обзиром на то да је предвиђено време било за коначно мало опуштање у предивном центру Дрездена. Ту смо уз вечеру, вино, а неко уз пиво, резменили утиске ове посете и на крају пожелели једни другима леп пут и леп останак, са жељама да се поново видимо.

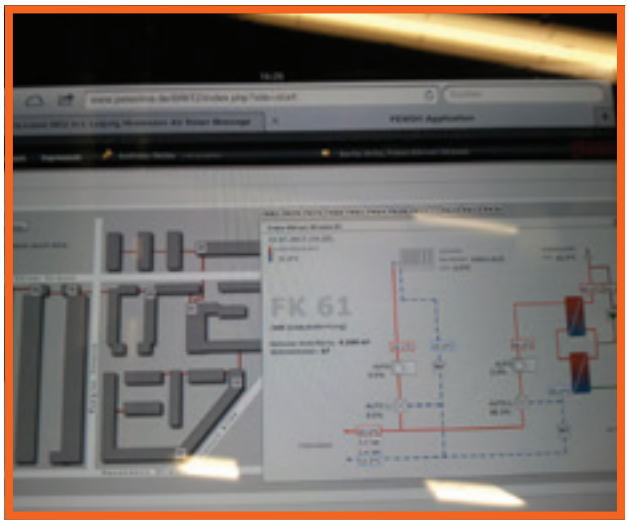

Цео трећи дан смо провели у путу, који ћемо памтити по рели вожњи нашег организатора, јер смо каснили при поласку на аеродром. На све то, при уласку у Берлин, сачекала нас је велика гужва коју смо избегли захваљујући чињеници да нам је домаћин рођен у Берлину, па смо успели да стигнемо на лет неким споредним путевима уз праву рели вожњу. У сваком случају, нова сазнања, искуства и познанства са овог путовања покушаћу да користим у наредном периоду када код нас буду створени услови за начин рада какав смо видели у Немачкој.

Ненад Крагуљац

ХЕРОЈИ СУ СВУДА ОКО НАС

Годинама уназад, велики број радника Новосадске топлане редовно се одазива апелима Завода за трансфузију крви за помоћ онима којима је та помоћ неопходна како би спасили оно највредније – људски живот

Не размишљајући о евентуалној непријатности самог поступка давања највредније течности на свету – крви, наше колеге и колегинице свесрдно помажу угроженима, а себи сигурно подаре осмех на лице и непроцењив осећај да су учинили добро дело.

Даваоци крви сигурно нису у потпуности свесни важности своје хуманости и улоге у очувању здравља и живота суграђана, али су, свакако, одлучни у несебичном давању помоћи потпуним странцима. Тај чин умногоме осликава карактерне особине самих даваоца и потврђује уврежено мишљење да кад једном помогнеш другима на овакав начин, наставиш с редовним давањем крви дуго година. Само неки од дугогодишњих добровољних даваоца крви су Ксенија Ангеловски, Андра Адамовић, Стеван Лазић и Душко Чонкић.

Шта је то што вас је подстакло да постанете добровољни даваоци крви?

Душко Чонкић, монтер у радионици: Желео сам да помогнем животно угроженим људима, пошто сматрам да нам свима недостаје мало хуманости.

Андра Адамовић, техничар у Одсеку дистрибуције: Од своје осамнаесте године дајем крв, јер сам још у средњој школи постао члан Актива Црвеног крста и препознао сам потребу других људи и своју могућност да им помогнем на овај начин. Осим тога, давање крви је „здраво" за самог даваоца такође.

Какав је осећај када схватите да сте неком можда управо Ви спасили живот својом хуманошћу?

Андра: Испуњенији сам и задовољнији зато што знам да ће моја крв неком бити преко потребна.

Да ли је чест призор видети жену даваоца крви или сте Ви ипак изузетак?

Ксенија Ангеловски, референт у писарници-архивар: Ја сам једини редован женски давалац крви у Топлани, тако да се може рећи да сам изузетак.

Колико сте пута до сада давали крв?

Ксенија: До сада сам дала крв 29 пута, а почела сам са 18 година будући да је мужу моје колегинице хитно била потребна трансфузија. Наравно да сам без размишљања помогла и све док будем способна, помагаћу људима на овај начин.

Стеван Лазић, руковалац АТК на Топлани „Југ": Више од тридесет година сам добровољни давалац крви, а почео сам још у војсци када је због једне саобраћајне несреће било неопходно обезбедити довољну количину ове драгоцене течности.

Да ли ћете и у будућности помагати угроженима на овај начин?

Стеван: Докле год будем здравствено способан, даваћу крв, јер сам чин мени не значи ништа, а неком значи живот.

Да је скромност врлина, нажалост готово заборављена у данашње време, потврђују ови неустрашиви борци за живот својим одмереним изјавама, трудећи се да што је више могуће умање свој значај у целокупној акцији помоћи другима. Ауторка овог текста је имала потешкоће са проналажењем саговорника за интервју, јер су готово сви даваоци крви сматрали да је овај чин хуманости само њихова лична ствар, као и дужност сваког појединца.

Можда је време да се запитамо зашто и ми не бисмо помогли људском бићу у невољи и пружили му кап крви уместо стиска руке и речи утехе?

Принципи еколошке одрживости и енергетске ефикасности у сагласности са функционалношћу и естетиком

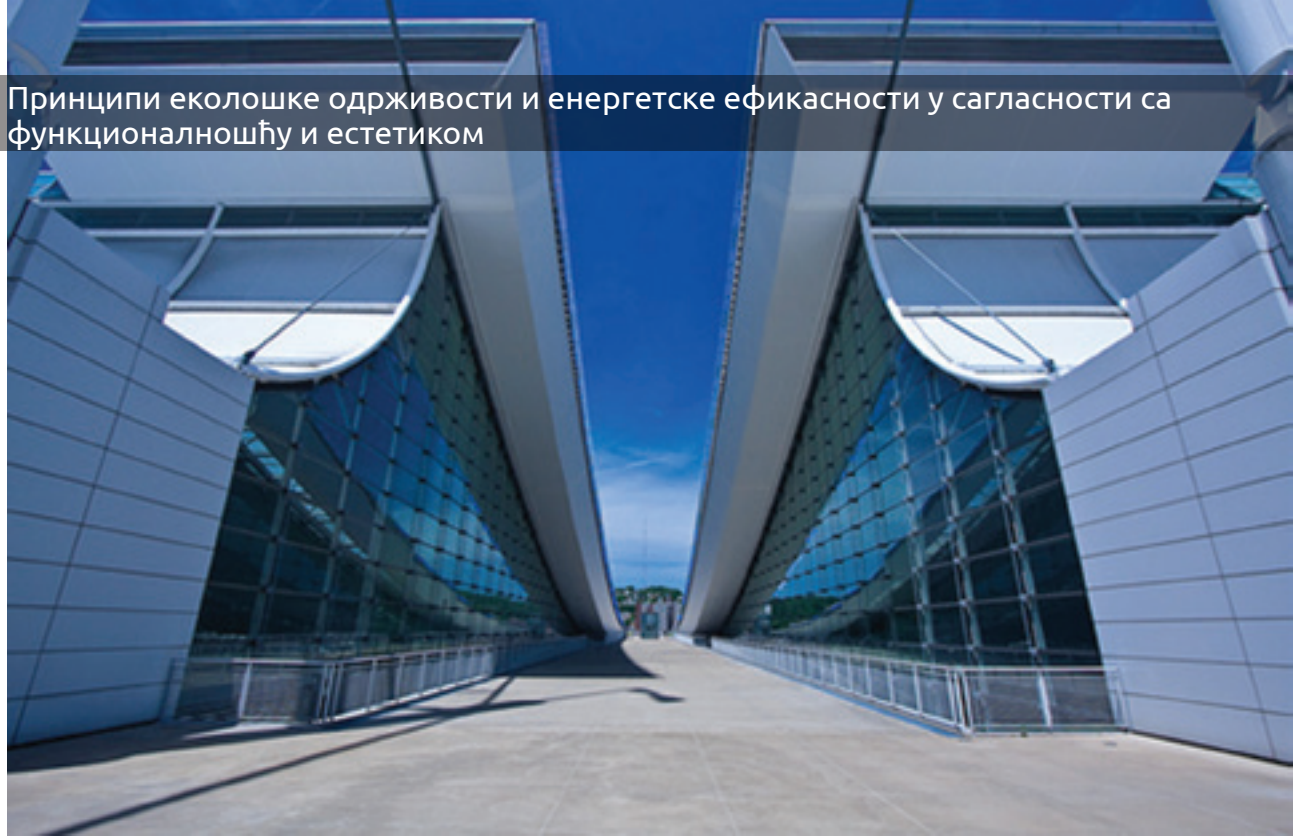

СИНТЕЗА ДОМАЋИХ И СВЕТСКИХ СИСТЕМА СЕРТИФИКАЦИЈЕ ЗГРАДА – КОРАК У СИГУРНИЈУ БУДУЋНОСТ

Поред обавезне процедуре неопходне за издавање енергетских пасоша, у Србији се на добровољној бази примењују и светски системи сертификације зграда којима се оцењује да ли одређени објекти, осим испуњавања основних критеријума енергетске ефикасности, постижу високе стандарде уштеде енергије и омогућавају корисницима тих зграда боље услове за живот

Несумњиво је да се са применом правилника о енергетским пасошима за зграде стање енергетске ефикасности у Србији значајно побољшало. Увођење овог прописа омогућава не само уштеду енергије, већ и очување животне средине, а захваљујући одговорном раду лиценцираних инжењера, ефикасније искоришћење енергије у зградама унапређује општу економску ситуацију у земљи. Од сада, ниједан новоизграђени објекат не може да буде укњижен, нити може да добије употребну дозволу ако власницима није издат енергетски пасош у којем су забележени општи, климатски и термотехнички подаци, као и препоруке за унапређење енергетских својстава зграде. Такође, пасош је неопходан и у случају реконструкције објекта, промета или издавања некретнине.

Сагласно прописима, за оцењивање енергетске ефикасности постоји седам категорија енергетских разреда од „А”, који представља највиши ниво енергетске ефикасности, до најнижег разреда „G”. Сви новоизграђени објекти морају да имају, најмање, категорију „С”, а годишња потрошња енергије по квадратном метру у тим зградама не сме превазилазити више од 65 киловат сати.

Спровођење ове иновације је почело 25. априла 2013. године, када је зграда у београдском насељу „Степа Степановић” свечано добила први енергетски пасош. Овај објекат је класификован у „С” категорију, а његова годишња потрошња енергије је око 56 киловат сати по квадратном метру. Такође, у оквиру пројекта „Открити енергију”, иницираним од стране Министарства

животне средине, рударства и просторног планирања, уручени су први енергетски пасоши у Жабљу и Бечеју. Сваког дана у Србији расте број зграда које добијају ово „зелено светло" у сигурнију будућност, што позитивно утиче не само на побољшање стања у сфери унапређења енергетске ефикасности, већ и ствара потребу за запошљавањем у грађевинској индустрији у циљу спровођења енергетске ефикасности и изолације објеката.

Поред обавезне процедуре неопходне за издавање енергетских пасоша, у Србији се на добровољној бази примењују и светски системи сертификације зграда којима се оцењује да ли одређени објекти, осим испуњавања основних критеријума енергетске ефикасности, постижу високе стандарде уштеде енергије и омогућавају корисницима тих зграда боље услове за живот.

LEED сертификација – тежња ка изврсности или стандардна обавеза?

У свету постоји неколико система оцењивања енергетске и еколошке ефикасности зграда који

формирају стандарде квалитета у савременој грађевинској индустрији. Међународни систем за сертификацију енергетски ефикасних и еколошких објеката LEED је развијен од стране Савета зелене градње Сједињених Америчких Држава у циљу промовисања изградње енергетски ефикасних и еко-одрживих зграда за здрав и удобан живот. Овај систем за оцењивање и мерење параметара по којима се дефинишу „зелене зграде" се користи у преко сто земаља широм света.

Приликом сертификације оцењује се шест кључних категорија:

Одрживо градилиште – сагласно систему оцењивања, објекат треба да има што мање утицаја на екосистеме и водене токове у оквиру градилишта;

Ефикасност у потрошњи воде – рационално коришћење воде у згради и око ње уз помоћ штедљивих уређаја, као што су славине са регулаторима протока и систем рекуперације кишнице;

Енергија и атмосфера - оптимизација енергетске ефикасности захваљујући изолацији зграде, квалитетној столарији, природном осветљењу, ефикасном систему грејања и хлађења, коришћењу обновљивих извора енергије и редукцији емисије CO_2 у атмосферу.

Материјали и ресурси - смањење отпадних материјала током изградње и преферирање природних, обновљивих и рециклирајућих производа;

Квалитет услова боравка – унапређење квалитета ваздуха и побољшање звукоизолације објекта;

Иновације у пројектовању - примена најновијих технологија и стратегија у циљу усавршавања карактеристика зграда.

Оцењивање по систему LEED базира се на додељивању поена за сваку од шест категорија које карактеришу одрживост зграде. Ниво сертификације проистиче из укупне количине поена: основни са 40 – 49 поена, сребрни са 50 – 59 поена, златни са 60 – 79 поена и платинасти са 80 или више поена.

Неконвенционална лепота конгресног центра *David L. Lawrence*

Конгресни центар *David L. Lawrence*, који се налази у Пицбургу, Пенсилванија, САД, први је „зелени" конференцијски центар у свету са златним (за новоизграђени објекат) и платинастим (за постојећи објекат) LEED сертификатима, издатим од стране Савета зелене градње Сједињених Америчких Држава.

Постројење које је изграђено на самој обали реке има, заиста, импресиван списак карактеристика еколошке одрживости, енергетске ефикасности и иновативног дизајна. Уникатни искривљени кров зграде је креиран тако да га носи систем висећих каблова, који замењују традиционалне носеће стубове у главним халама - што омогућава природно осветљење простора и уштеду 400 тона челика. Елегантна кривина крова је такође и кључна компонента за систем природне вентилације зграде, који користи аеродинамичке предности речног поветарца за хлађење без трошкова.

У конгресном центру сви системи су подређени ефикасном искоришћењу воде за пиће. Славине, фонтане и лавабои се снабдевају питком водом из градског водовода. Исто као и папир или алуминијумске лименке, ова вода се након употребе рециклира. Систем за пречишћавање воде филтрира и дезинфикује отпадне воде за потребе центра – на пример, као што је испирање тоалета. Коришћењем тог постројења се уштеди више од петнаест милиона литара питке воде годишње.

У конгресном центру природно осветљење се користи чак и у ноћним сатима. Екстеријер објекта је конструисан тако што „хвата" постојећу градску светлост, што смањује потребу за додатним осветљењем. Тиме се смањује и светлосно загађење које може да произведе негативне ефекте на ноћне животиње. Ефикасним коришћењем дневног светла конгрес центар у току целе године уштеди довољно електричне енергије да обезбеди струју за 1.500

Принципи еколошке одрживости и енергетске ефикасности у сагласности са функционалношћу и естетиком

Конгресни центар David L. Lawrence, САД

пицбуршких домаћинстава. Осим тога, центар има свеобухватни програм рециклаже материјала захваљујући којем се надокнађује и умањује потрошачки карактер активности које се одвијају у њему, као што су изложбе и сајмови. Генерално, овај конгресни центар је заиста импресиван доказ да чак и у великим центрима потрошачког карактера принципи еколошке одрживости и енергетске ефикасности могу да буду у сагласности са функционалношћу и естетиком.

LEED у Србији

Србија је, протеклих година, остварила велики напредак у области зелене градње и примени процедуре LEED сертификације. Статус „зелене зграде" у Србији очекују објекти тржног центра „Ушће", Америчке амбасаде, ново седиште банке „Intesa", седиште банке „Societe General" на Новом Београду и технолошки парк у индустријској зони Инђије који су ушли у процес сертификације.

Први јавни објекат у Србији пројектован према LEED стандардима биће „Зелени вртић" у Панчеву. Пројекат ове зграде представља уникатну комбинацију технолошког напретка, практичности и савремених тенденција у архитектури. За грејање и припрему топле потрошне воде у згради ће се користити природни гас заједно са употребом соларних колектора, а квалитетна термичка изолација објекта ће допринети минималном утрошку енергије за грејање, хлађење и вентилацију. Такође, у згради ће функционисати систем јонизације ваздуха. Пројекат је урађен и у складу са новим прописима о енергетској ефикасности које се примењују у Србији и оцењен је категоријом „С".

LEED сертификација изражава нову пословну филозофију која види развој друштва у постизању равнотеже између циљева садашње генерације везаних са реализацијом њених потреба и могућностима да се постигне сличан ниво добробити следећих генерација.

ЗАЈЕДНИЧКИ ЦИЉ ЈЕ УШТЕДА

Новосадска топлана једина у Србији од Републичког хидрометеоролошког завода захтева сатне прогнозе у циљу смањења трошкова и рационалнијег пословања. У времену када је потреба за енергијом све већа, а извори ограниченији и скупљи, информације о времену могу значајно да допринесу рационалнијој потрошњи и планирању рада

Временска прогноза грађаниима умногоме одређује не само начин одевања, већ и дневне активности. Новосадској топлани прогноза значи много више. За њену тачност брину се запослени у Републичком хидрометеоролошком заводу, што јој је основна делатност. О томе смо разговарали с начелником Центра за хидрометеоролошки систем, ране најаве и упозорења РХМЗ Гораном Михајловићем.

Републички хидрометеоролошки завод је посебна организација Владе РС за послове мониторинга, анализе и прогнозе времена, вода и климе. За послове мониторинга, праћења актуелног стања у реалном времену и прикупљања података на територији Републике Србије, постоји 28 Главних метеоролошких станица, са којих се у реалном времену сваког сата, 24 часа дневно, прикупљају подаци о стању атмосфере. Ови подаци се анализирају и обрађују и, поред продуката математичких модела, служе за израду прогнозе времена. Нарочито важна улога РХМЗ је израда упозорења на опасне временске ситуације које могу угрозити људске животе и/или материјална добра. РХМЗ, као државна институција, сарађује и припрема информације за потребе Владе РС, МУП, Војске РС, као и других државних и привредних субјеката. Посебно је запажена улога у систему заштите и спасавања, која се огледа у сарадњи са Сектором за ванредне ситуације МУП РС , као и учешће РХМЗ у раду Републичког штаба за ванредне ситуације. Добар пример значаја рада РХМЗ је током екстремних временских прилика у 2012. години, а током проглашене ванредне ситуације у фебруару 2012. године.

За добијање прецизне прогнозе неопходно је обезбедити податке мерењима, али и имати увид у метеоролошке податке из окружења и шире. Како функционише та сарадња?

Међународна сарадња је посебно важна за метеорологе, јер је за анализу и прогнозу времена изнад одређеног места или подручја потребно сагледавање временске ситуације изнад ширег подручја, стручно говорећи, процеси у атмосфери који одређују време имају синоптичке размере (неколико стотина км). Подаци се размењују преко сарадње у оквиру Светске метеоролошке организације (WMO) кроз Глобални телекомуникациони систем тако што, достављајући податке са своје територије, имате приступ подацима из свих других земаља. Осим тога, РХМЗ сарађује са Европским центром за средњорочну прогнозу времена (ECMWF), најрелевантнијом институцијом за моделирање атмосфере. Управо ове године је РХМЗ постао пуноправни члан ове угледне европске институције. Поред других институција, напоменуо бих посебно важну сарадњу у области издавања упозорења кроз специјализовану интернет презентацију мреже европских националних метео-сервиса – METEO АЛАРМ.

Сто двадесет година рада и углед у међународним институцијама

Метеоролошка служба у Србији је почела с радом 1848, када су прва мерења почела од стране проф. Владимира Јакшића, а већ десет година касније, проф. Јакшић је организовао, за то време, веома развијену метеоролошку мрежу станица од 20 станица. Београдска метеоролошка опсерваторија је основана 1887. од стране проф. Недељковића, првог управника. У августу 1902. је почела шифрована размена података са иностранством и израда првих прогноза времена, које су се од 1912. објављивале у листу „Политика".

Колика је сада улога искуства метеоролога у формирању прогнозе?

Прогноза времена је резултат рачунања будућег стања атмосфере на основу математичких модела атмосфере, а који су заправо математички формулисани физички закони. Полазећи од осмотрене временске ситуације и рачунањем будућег стања, добијамо прогнозиране вредности метеоролошких параметара. Ови продукти су предмет анализе од стране метеоролога-прогностичара, који на основу свог знања и искуства, као и познавања географских специфичности локалитета, формулише прогнозу времена. У овом тренутку је субјективна прогноза још увек боља од директних резултата математичких модела.

Ваше податке користе битне институције са различитим делатностима, за њих припремате и различите извештаје.

Поред информација за државне органе, и као што сам већ напоменуо, Сектора за ванредне ситуације МУП РС, као једног од најважнијих корисника наших информација, РХМЗ припрема и израђује податке за системе даљинског грејања у неколико градова у Србији, за предузећа за одржавање путева и зимске службе, за медије (РТС, Студио Б, Политика, Данас и друге). Са развојем друштва расте потреба за метеоролошким информацијама, јер је друштво осетљивије на временске прилике, тако да су и захтеви и потребе различитих корисника специфичне у односу на делатност којом се баве. Различите су потребе за зимску службу, јавност или топлане. Прогноза времена за специфичне кориснике је прилагођена посебним потребама и захтевима сваког корисника. На пример, топлане су заинтресоване, пре свега, за прогнозу темепратуре и ветра, који утичу на потрошњу енергента, док је за потребе зимске службе путара најважнија прогноза падавина, а температуре, пре свега, ако постоји могућност мржњења и стварања поледице.

Новосадска топлана је, такође, имала посебне захтеве, а односе се на учесталост извештавања.

Новосадска топлана је имала један специфичан захтев за прогнозу сатних вредности температуре и ветра, на основу којег је управљала системом грејања. За потребе, рецимо, Београдских електрана израђује се прогноза тросатних вредности. Колико је мени познато, систем рада Новосадске топлане је један од најсавременијих и у том смислу и осетљив на метеоролошке информације.

Због чега све зову РХМЗ?

Светске веслачке федерације увеле су неопходно присуство метеоролога на Светском веслачком купу, који је одржан 2012. године. Честа су интересовања младенаца за време на дан венчања, пољопривредника у вези прскања, скупљања летине или падавина, ресторана у вези рада летњих башта, као и грађана који зову понекад због организовања прослава на отвореном. Грађани зову због одлуке о облачењу, да ли им је потребан кишобран за шетњу и да ли да простиру веш. Но, свима су информације о времену важне и стога се обраћају Републичком хидрометеоролошком заводу.

Имате ли увид у сврсисходност таквог начина извештавања?

С обзиром на то да смо почели сарадњу прошле грејне сезоне, немамо велико искуство, али на основу прошлогодишње сезоне и повратних информација из Новосадске топлане, као и интересовања за наставак сарадње, па ево и Вашег интересовања, можемо закључити да постоји сврсисходност. Поред тога, ми у Републичком хидрометеоролошком заводу смо урадили и верификацију издатих прогноза за потребе Новосадске топлане и резултати су сасвим задовољавајући. Средња грешка прогнозе температуре је мања од један степен, што је, сматрам, сасвим прихватљива тачност. Свакако ћемо и радити на унапређењу сарадње и даљем континуираном

побољшању квалитета, а у складу са захтевима имплементираног стандарда квалитета ИСО 9001:2008.

Сматрате ли да је такав начин коришћења ваших услуга у ствари права улога РХМЗ?

Најважнија улога РХМЗ јесте, пре свега, осматрање и праћење времена, као и упозоравање на опасне и ванредне метеоролошке и хидролошке појаве, у складу са Законом о министраствима, а у циљу спасавања људских живота и заштите материјалних добара. Коришћење информација и услуга РХМЗ од стране свих привредних субјеката којима могу допринети у циљу ефикаснијег и економичнијег рада, свакако, јесу једна од улога РХМЗ у дрштву. Треба напоменути да се на основу информација РХМЗ долази до, пре свега, смањења трошкова и рационалнијег пословања. Са аспекта рада топлана, као и других енергетских субјеката, а у времену када је потреба за енергијом све већа, а извори ограниченији, информације о времену које доприносе рационалнијој потрошњи и планирању рада ће све више бити од значаја.

Прогнозе су све тачније, а грађани све осетљивији на ненајављене појаве.

Тачност прогноза у односу на претходне деценије је значајно побољшана, тако да је данас тачност прогноза за пет дана унапред, као пре две или три деценије за два дана унапред. Прогноза има своја ограничења и одступања, која су данас, углавном, последица степена развоја метеоролошке науке и извесног степена неуређености атмосфере као природног система. Но, са развојем технологије евидентно је и повећање тачности, уз напомену да је реч о прогнози, што подразумева одређени степен остварења, који није увек стопроцентан.

Дугорочна погноза

Према прогнози за период наредне грејне сезоне, из РХМЗ очекују да нас у октобру очекује михољско лето, просечно топао новембар, децембар би требало да буде нешто топлији него обично, као и јануар, док се у фебруару и марту очекују температура и количина падавина у границама вишегодишњег просека.

Чињеница је да понекад, од стране појединих медија постоји потреба за сензационалистичким извештајима, у смислу најаве катастрофално опасног времена. Но, морам истаћи да је сарадња са великом већином медија коректна и РХМЗ-у важна, јер је потребно да информације које израђујемо буду доступне грађанима, нарочито када је реч о упозорењима на опасне метеоролошке и хидролошке појаве. Поред тога, постоји и директна комуникација прогностичара са грађанством путем телефона и мејла, а веома често су реакције позитивне и похвалне за рад РХМЗ-а.

Каква нас зима очекује, с обзиром на то да је према неким прогнозама завршен двадесетогодишњи циклус екстремно топлих лета и хладних зима?

Према неким анализама, пре свега, броја дана с максималном температуром изнад 35 степени у последњих стотинак година, примећено је да постоји одређена правилност, односно периодичност. Тако је занимљиво да је 70-их година прошлог века било година са свега неколико дана током целе године с максималном температуром изнад 35 степени, а да је последњих деценија забележена чешћа појава екстремних температура. (24.07.2007. забележене су апсолутне максималне температуре у многим местима Србије). Но, дугорочне, месечне и сезонске прогнозе су базиране, пре свега, на динамичким моделима

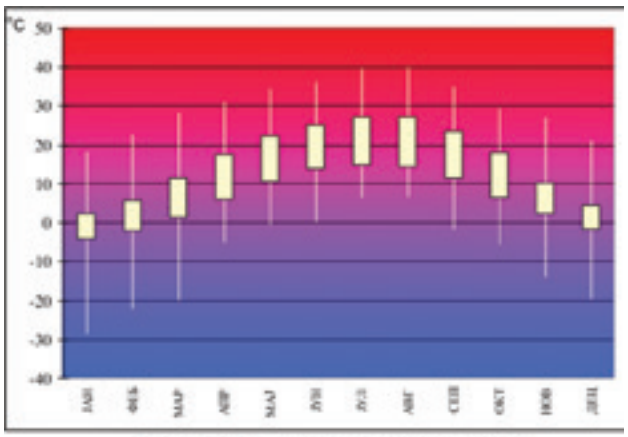

Нови Сад – опсег температура
Референтни период је 1961-1990.

планетарних процеса. Према сада расположивом прогностичком материјалу, највероватније ће температура у зимским месецима бити око или нешто изнад просечних вредности (просечне вредности дате су на слици), док је прогноза падавина нешто мање поуздана, али има назнака да ће бити у границама просека (35-45 мм месечно).

Тачност временске прогнозе, као и брзина и адекватност реаговања техничког система топлане према најављеним температурама, значајно ће у будућности утицати на потрошњу енергената, што за крајњи циљ има смањење расипања и уштеду топлотне енергије.

ЗА ДОБРУ КОМУНИКАЦИЈУ С ПОТРОШАЧИМА - ДОБАР КОНТАКТ И СТАЛОЖЕНОСТ

Комуникација између потрошача и Топлане је јако битна током целе године, а поготово на почетку грејне сезоне када се Топлани обраћа највећи број потрошача. Колико је битно тада бити ефикасан и деловати што брже у решавању евентуалних проблема, знају врло добро и два Милана. Милан Рапић је техничар Одсека дистрибуције топлотне енергије и машинског одржавања у Сектору за производњу и дистрибуцију топлотне енергије и свакодневно је у контакту с потрошачима који долазе код њега лично. У „његовом комшилуку" ради Милан Француски, који је референт за пријем рекламација у Одсеку за односе с потрошачима Сектора за односе с јавношћу и коме се потрошачи обраћају телефонским путем. Обојица су на истом задатку – учинити све да потрошач буде задовољан.

МИЛАН РАПИЋ

МИЛАН ФРАНЦУСКИ

Шта највише волите у свом послу?

Волим то што стално комуницирам с различитим типовима људи.

У свом послу највише волим да комуницирам с потрошачима.

Три кључне речи које описују ваш посао?

Контакт, комуникација и организација.

Ефикасност, комуникација и сталоженост.

Основни мотив на послу?

Стално унапређење начина рада заједничким снагама с колегама с којима блиско сарађујем.

Задовољсто потрошача.

Најбољи сарадник на послу?

Мирослав Јазић.

Теодор Лаћарац.

Волите ли тимски рад или сте индивидуалац?

Тимски рад, наравно.

Тимски рад.

С ким лакше комуницирате – са колегама или с колегиницама? Зашто?

Подједнако добро сарађујем и с колегама и с колегиницама. Сматрам да ту не сме бити поделе.

Једнако и с колегиницама и с колегама, јер немам проблем с комуникацијом.

Какве особине, по вашем мишљењу, има идеалан колега на послу?

Да је увек спреман на заједнички рад.

Поштен, ефикасан, дружељубив и комуникативан.

Да ли је Топлана мушко предузеће?

Наравно да није само мушко предузеће.

Па може се рећи да јесте више мушко предузеће због природе посла.

Топлана у будућности. Где је видите за пет година?

Видим је као јако и стабилно предузеће, што и заслужује да буде.

За пет година видим је као модернизовану топлану с побољшаним условима рада.

Слободно време је резервисано за...

Породицу и музику.

Играње с дететом.

Животни мото?

Само борбено.

Шта можеш да урадиш данас, не остављај за сутра.

Омиљена књига?

„1984" Џорџа Орвела.

„Нож" Вука Драшковића.

Омиљена песма?

Песма „Ван закона". То је песма мог бенда „Бао Вау".

„Девојка из града" Мирослава Илића.

Синови или кћерке?

Два сина – Нестор и Реља.

Кћерка.

Ћутљив или причљив?

Увек причљив.

Причљив.

Строг или благ?

То зависи од ситуације.

Како кад.

Гурман или не?

Гурман. Види се!

Пробирљиви гурман (смех).

Слатко или слано?

Слатко.

И слатко и слано.

Гомбоце или бундевара?

Гомбоце.

Ни једно, ни друго.

Војвођански гулаш с вином или ребарца с пивом?

Ребарца с пивом.

Уф... Војвођански гулаш с вином.

Планина или море?

Море.

Планина. И то планина лети.

Идеалан годишњи одмор?

Идеалан годишњи одмор је с породицом. Свеједно где идемо.

Одлазак на планину с породицом.

Шта највише цените код колеге Француског / Рапића?

Ценим то што је он увек спреман да помогне и приватно и пословно. Увек је ту за своје пријатеље.

Ценим то што је искрен и прави пријатељ. И то што није искомплексиран.

Шта му замерате?

Стварно немам ништа да му замерим.

Не замерам му ништа.

Шта бисте му поручили?

Да остане и даље овакав какав је сад. Да се не мења.

Рапићу бате, легендо!

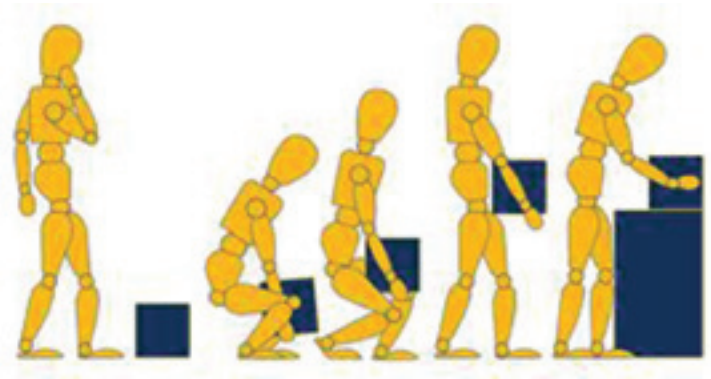

ВИСОКА ЦЕНА СОПСТВЕНЕ ЕФИКАСНОСТИ

Нема сумње да урадимо данас више посла него некад, али плаћамо високу цену својој ефикасности

Промене на кичменом стубу се најчешће појављују код средовечних мушкараца и жена, мада се већ уочавају и код адолесцената. Најчешћи узрок је, поред генетике, рад у принудном положају. С обзиром на природу посла који се свакодневно обавља, сви радници Новосадске топлане су предиспонирани за болести кичме, како они који седењем осам сати излажу кичму оптерећењу због неодговарајућег положаја, тако и радници на терену који обављају тешке физичке послове.

У жељи да сазнамо нешто више о настанку и последицама промена на кичменом стубу изазваних принудним положајем, као и превентивним мерама којима се могу спречити, односно ублажити настала обољења кичме, разговарамо са **докторком Бранком Цвјетковић, физијатром у Дому здравља „Др Цвјетковић" у Новом Саду.**

Било да радите посао који захтева дуготрајно седење испред компјутера или обављате различите послове који укључују вишесатно стајање или дизање терета, треба да поштујете посао који радите - он представља велики део вашег живота.

Ваше тело може да плати данак седењу за радним столом по читав дан, јер је доњи део кичме изложен већем напрезању него кад стојите. Ваша леђа, кукови, ноге и седални предео веома ће се заморити ако их повремено не одмарате. Руке и шаке су вам најчешће на столу, а врат повијен према послу који радите, и док одржавате овај убитачни положај, рамена и део леђа између лопатица се замарају и истежу. Нема сумње да урадимо данас више посла него некад, али плаћамо високу цену својој ефикасности.

Заштитите леђа док седите за радним столом!

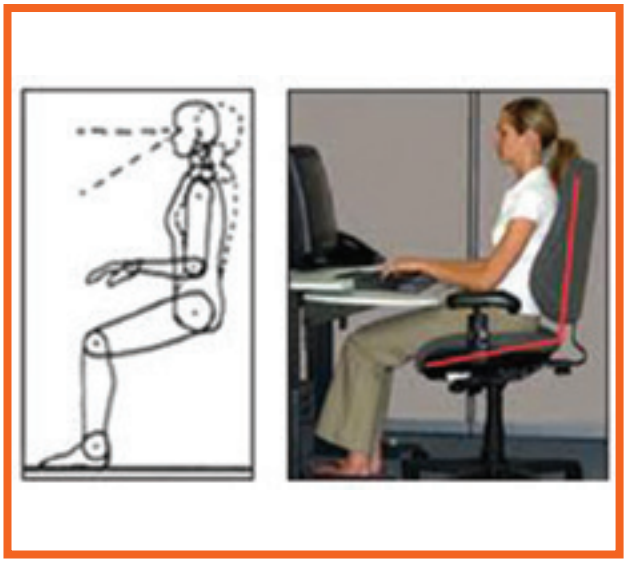

Одаберите добру столицу

Код најбољих столица део на ком седите не промени угао кад се наслоните, па не врши притисак на задњи део колена и бутина. Ако ваша столица има наслоне за руке, побрините се да се налазе на одговарајућој висини, тако да кад ослоните руке, рамена буду опуштена и да не долази до напрезања горњег дела леђа. Избегните положај са прекрштеним ногама. Столицу привуците близу столу да не бисте морали да се нагињете док радите.

Правилно поставите компјутер

Монитор компјутера треба да је испред вас, у равни с вашим очима, тако да не морате да истежете и извијате врат. Тастатуру поставите на висину која ће омогућити да вам при раду руке буду савијене у лактовима под углом од 90 степени. Немојте да раменом подупирете телефонску слушалицу док разговарате телефоном.

- Поставите миша на исти ниво с тастатуром и што ближе њој, тако да не морате да истежете мишиће леђа сваки пут кад желите да га дохватите.
- Кад не користите миша, склоните руку с њега. Мрдајте прстима да бисте их опустили.
- Ручни зглобови треба да су опружени да би шаке биле опуштене.
- После најдуже два сата непрекидног типкања, направите паузу у трајању 5 до 10 минута да одморите душу и тело.

Заштитите леђа ако подижете и вучете терет!

Иако је непрестано подизање и баратање теретом физички изузетно захтеван посао, не смемо унапред претпоставити како је особа која на тај начин зарађује за живот савршено физички припремљена. Често се догађа баш супротно. Физичка припремљеност подразумева здравље, снагу, кардиоваскуларну издржљивост и флексибилност. Особа којој је у опису посла ношење и вучење, лако може да поседује само једну од ових компоненти - снагу. Неко може сјајно да изгледа, а да је далеко од добре форме.

Многе повреде које су повезане с подизањем и руковањем терета могле би бити избегнуте и зато ево неколико корисних савета које увек треба имати на уму:

- Поставите тело близу терета који подижете и тако ћете приближити тежиште тела и сачувати доњи

део леђа од непотребног напора. Никад немојте да се одмичете од терета и да се нагињете да бисте га дохватили. Уместо тога, привуците терет што ближе телу, савијте колена и подигните терет користећи снагу ногу. Не задржавајте дах. Подижите лагано и без трзаја.

- Користите стопала. Ако у току ношења терета морате да промените правац кретања, немојте да закрећете и уврћете труп, користите стопала да промените правац кретања.
- Будите свесни граница својих могућности. Уколико је терет претежак за руковање, користите мозак, а не мишиће. Или нађите друго решење да бисте га померили или потражите помоћ.
- Запамтите, колико год тешко радили и колико год се при том задували, подизање и повлачење терета не представља облик аеробног вежбања.

Већина проблема изазвана стресом и замором

Већина проблема је изазвана нагомиланим стресом и замором, те су најчешћи болови у врату, раменима и леђима, напрезање очију и хронична компресија (притисак), као што је синдром карпалног канала.

Понекад се тегобе појаве и упркос придржавању наведених превентивних мера. У том случају пацијент треба да се јави физијатру ради процене озбиљности стања и доношења одлуке о даљњем третману (медикаментозни третман или физикални третман који укључује електротерапију, ласеротерапију, акупунктуру и слично).

Кад се смире тегобе пацијента, онда се он едуцира за одређене вежбе које би требало да ради свакодневно.

„ВЕЛИКИМ ЉУДИМА НЕ ТРЕБА НИШТА ВИШЕ ОД СВОГА ИМЕНА!”

Арапска пословица

Ако се могу упознати понеке особености једног народа тумачењем порекла личних имена, онда је можда могуће и сазнати нешто више о великој породици која се стара да новосадски домови зими буду топли. Случајно или не, ту породицу чине драги и мили људи, они који штите друге, који се боре, који делају или су, једноставно, божји дар

Име је знамење (*Nomen est omen)* - говорили су стари Римљани итекако свесни важности одабира правог имена. Стари Словени су отишли даље верујући да име може унапред да одреди судбину и карактер онога ко га носи, па су тако давали деци имена по именима биљака, животиња и појава уверени да имају магијско значење. Заједно са хришћанством, Словени, посредством грчког језика, примају и лична имена, најчешће грчка, а једним делом и из хебрејског језика. Библијска имена постају обавезна код многих хришћанских народа, па се тако и код Словена све више одомаћују потискујући стара народна словенска имена. Ипак, један број је успео да се очува до данас, најчешће имена која су грађена од две речи, и заједно са библијским именима представљају наше језичко богатство, културно и историјско наслеђе. Тек помним проучавањем порекла и значења можемо да разлучимо да ли су наслеђена имена из далеке прошлости народна (словенског порекла) или грчка, односно хебрејска, јер због вишевековне употребе потоња доживљавамо као стара српска имена, мада су она дошла из другог језика у наш, коме су се прилагодила. Имена великаша и прослављених личности (Стефан, Немања, Душан, Милош), без обзира на то да ли су словенског или грчког порекла, била су имена која су најчешће давали њихови савременици својим наследницима, што из почасти, што из жеље да им синови буду тако славни као и личности по којима су добили име. Тако је кроз векове остало до данас, па се и сада могу сматрати најпопуларнијим именима која се дају из пијетета према славним личностима из српске историје, јер, како арапска пословица каже: „Великим људима не треба ништа више од свога имена!”.

Име добијено на рођењу није само лични печат особе којој је наденуто, оно указује и на верску припадност особе, а такође и припадност једном одређеном народу и његовом духовном свету, исказаном помоћу једне једине речи која преноси више порука и значења одајући разиграну машту и стремљење ка лепоти њеног творца. Иако данас нико више не верује у магијску моћ имена над особом којој је наденуто, оно још увек има симболично значење, а некад заиста у потпуности пристаје особи којој је дато.

Ако се могу упознати понеке особености једног народа тумачењем порекла личних имена, онда је можда могуће и сазнати нешто више о великој породици која се стара да новосадски домови зими буду топли. Случајно или не, ту породицу чине драги и мили људи, они који штите друге, који се боре, који делају или су, једноставно, божји дар. У којој мери Топланцима пристају имена добијена по рођењу и да ли су оправдали очекивања корисника да их заштите од хладноће, боре ли се за бољитак својих суграђана, јесу ли драги и мили корисницима када им се љубазно јаве са друге стране телефонске жице и коме су све дар, остаје читаоцима да сами процене.

Лична имена у Топлани

Александар, Александра, Аекса

Име потиче из грчког језика (грч. Αλέξανδρος): *алекс* (заштита) + *анер*, *андрос* (мужеван, мушкарац). На грчком језику значи *заштитник људи.* Облик за припаднице лепшег пола је Александра. Претпоставља се да је настало и користило се као један од епитета за Зевсову жену, богињу Херу, коју су сматрали заштитницом људи. Ово име је једно од најстаријих, а веома често се даје и данас. Било је име чувеног војсковође и владара, утемељитеља града Александрије, Александра Великог.

Од имена Александар изведено је име Алекса.

Интересантно је да је име Александар име првог човека Топлане, а такође и још седморице колега (ту спада и име Алекса) и једне колегинице. Сви раде у Сектору за производњу и дистрибуцију топлотне енергије, најзаслужнијем сектору за топле домове Новосађана.

Андреј, Андра

Потиче из латинског и грчког језика. У грчком језику у изворном значењу *andreios* значи *храбар, мужеван.* Велику популарност у свим европским језицима име Андреј је стекло захваљујући томе што се тако звао један од дванаесторице апостола, брат апостола Симона Петра.

Од имена Андреј изведено је име Андра.

Анте

Име Анте води порекло из латинског језика и значи оног ко је први, предњи у бoју.

Атила

Мађарско име (Attila) које потиче од готског *atta* у значењу *отац, татушка, татица, вољени отац.*

Биљана

Биљана потиче од речи биљка, домаћа је народна творевина и означава особу која је нежна, скромна, самозадовољна, која носи живот у себи.

Бојан

Бојан се убраја у стара имена која су постојала још у старословенском језику. Различита су тумачења порекла овог имена. Према мишљењу неких аутора, Бојан води порекло из аварског *бојан* у значењу *богат*, *имућан*. Други су мишљења да потиче од старословенске основе *бојевати*, што би у преносном значењу био *онај који бије бој, који је борбен.*

Боривоје, Боро

Старо име, сложено од основа са значењем *борба* + *војник*, у значењу *борац*. Од имена Боривоје изведено је име Боро.

Бошко

Име Бошко је највероватније изведено из имена Божидар, те као такво представља хришћанско наслеђе. Као и многа друга хришћанска имена, потиче из грчког језика од речи *Theodoros*, што значи у преводу *Божји дар.*

Бранислав

Бранислав је још једно од старих народних имена, можда чак датира из прасловенског доба. Настало је спајањем две речи различитог значења: *бранити (бранилац)* + *слава,* дакле, *онај који се бори, који брани славу.* Од овог имена је изведено име Бранко још у словенској прапостојбини. Оба имена су се очувала кроз векове и данас су у великој употреби, о чему сведоче шесторица запослених у Сектору за производњу и дистрибуцију топлотне енергије, док се тројица колега, њихових имењака, баве комерцијалним пословима, односно финансијама.

Василије

Име Василије потичие од грчког „Basilios", изворно „basileios", што значи *царски, краљевски.* Према новогрчком изговору *б* се чита као *в,* па је према *Василиос* настало српско *Василије.* Припада хришћанским именима.

Топланци има само једног колегу који понео епитет „царски, краљевски".

Ведрана

Ведрана је особа која је увек ведра, весела, јер је име настало од глагола *ведрити.* Добро расположење не мањка у Сектору за производњу и дистрибуцију топлотне енергије, а Ведрана, несумњиво, даје свој допринос.

Велибор

Старо народно име, старословенског порекла, које се састоји од две речи: *велики* + *борац.*

Верица

Име Верица настало од мила од Вера. Само име говори да се ради о особи која је верна, одана.

Веселинка

Старо словенско име које у својој основи има реч *весеље.* Име се одржало кроз векове до данашњих дана, а посебно је било популарно до седамдесетих година прошлог века.

Весна

Име Весна се сматра именом старословенске богиње пролећа, па је Весна симбол рађања и обнове, а значење имена је још и *младост, светлост* и *свитање.*

У Новосадској топлани доминирају имена која имају у својој основи придев мио (мил) и драг, затим следе имена која има већи број запослених: Зоран/Зора, Александар/Александра, Бранислав, Владимир, Горан, Мирослав, Раде/Радомир/Радмила/Радован, Душан и Дејан. Неки запослени немају проблем с тим да се не зна о коме је реч због тога што имају више имењака, пошто су им имена или ретка за ово поднебље или су, иако честа, у Предузећу јединствена. У таква имена спадају Атила, Антон, Василије, Ведрана, Велибор, Виолета, Диана, Зденко, Здравко, Исидора, Јасмина, Јоаким, Ковиљко, Крстан, Лана, Методије, Огњана, Памела, Перка, Светелинко, Софија, Срђан, Станислава, Страхиња и друга.

Само неки од читаоца су могли пронаћи значење свог имена у овом броју, јер се због ограниченог простора и обимне грађе „топлански именослов" наставља и у наредним издањима „Топ новости". До изласка следећег броја, читаоци ће имати довољно времена да се, на основу обрађених имена колега, уверe у то колико су им родитељи били у праву и до које мере су испуњене њихове жеље и очекивања када су бирали име за своје дете.

Виолета Петровић-Тасић, проф. српског језика
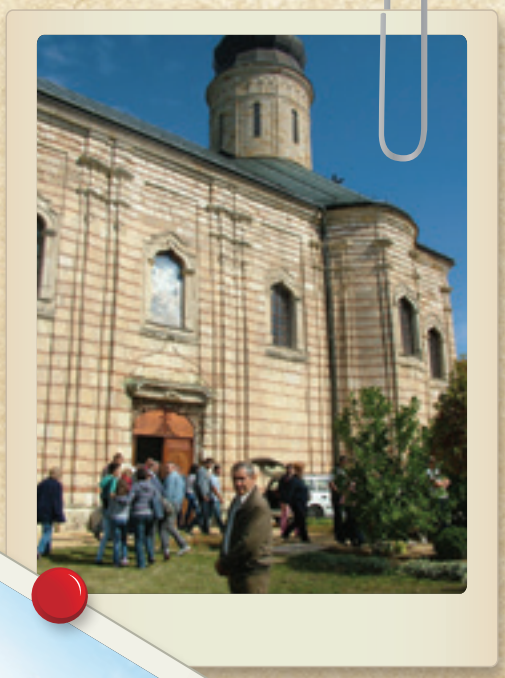
На Фрушкој гори